

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328-72>

УДК 636.7

БОДНАР Тетяна

Вінницький фінансово-економічний університет
<https://orcid.org/0000-0002-5945-2306>
e-mail: tetyana.bodnar0705@gmail.com

КОВАЛЬ Максим

Вінницький фінансово-економічний університет
e-mail: rektor-vfeu@ukr.net

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Ця стаття аналізує основні проблеми фінансового забезпечення місцевих органів влади в Україні, зокрема недостатність ресурсів, нерівномірний розподіл коштів, залежність від державних субвенцій, неефективне управління бюджетом та корупційні ризики. Автор пропонує рекомендації для покращення ситуації, такі як вдосконалення механізмів розподілу податкових доходів, посилення контролю за використанням коштів та вивчення міжнародного досвіду.

Ключові слова: фінансове забезпечення, місцеві органи влади, розподіл податкових доходів, державні субвенції, бюджетне управління, корупційні ризики, економічний розвиток, міжнародний досвід, фінансова автономія, прозорість фінансів.

BODNAR Tetyana, KOVAL Maksym

Vinnitsia Financial and Economic University

FINANCIAL SECURITY OF LOCAL GOVERNMENT BODIES UNDER THE CONDITIONS OF DECENTRALIZATION IN UKRAINE

Ukraine is carrying out a large-scale decentralization reform, which is designed to transfer a significant part of powers and responsibilities from the central government to local self-government bodies. This process aims to increase the efficiency of management, improve the quality of services to the population and strengthen local democracy. However, one of the key conditions for the success of this reform is the provision of adequate financial resources of local authorities. The problem of financial support of local self-government in Ukraine is extremely urgent, since the effectiveness of the functioning of local authorities depends on the sufficiency and stability of their financial resources. Insufficient funding can lead to poor quality of service delivery, delays in the implementation of local projects and increased social tension.

To conduct an analysis of the current state of financial support of local authorities in Ukraine. Identify the main problems and challenges facing local budgets in conditions of decentralization. To study the foreign experience of financial support of local self-government and the possibility of its adaptation in Ukraine. Develop practical recommendations for improving the financial support of local authorities in Ukraine.

This study will allow to outline directions for the further development of the financial system of local self-government in Ukraine and will contribute to the successful implementation of decentralization reforms.

To develop scientifically based recommendations on improving the financial support of local self-government bodies in the conditions of decentralization in Ukraine, which will contribute to increasing the efficiency of their activities and the development of local communities. This article examines the primary challenges in the financial provision for local authorities in Ukraine, including resource insufficiency, uneven fund distribution, dependency on state subsidies, inefficient budget management, and corruption risks. The author offers recommendations to improve the situation, such as enhancing mechanisms for tax revenue distribution, strengthening control over fund usage, and studying international best practices. These measures aim to ensure better financial stability and effective governance at the local level.

Keywords: financial provision, local authorities, tax revenue distribution, state subsidies, budget management, corruption risks, economic development, international experience, financial autonomy, financial transparency

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Україна здійснює масштабну реформу децентралізації, яка покликана передати значну частину повноважень і відповідальності від центральної влади до місцевих органів самоврядування. Цей процес має на меті підвищення ефективності управління, поліпшення якості надання послуг населенню та зміцнення місцевої демократії. Однак, однією з ключових умов успіху цієї реформи є забезпечення адекватного фінансового ресурсу місцевих органів влади.

Проблема фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні є надзвичайно актуальною, оскільки ефективність функціонування місцевих органів влади залежить від достатності та стабільності їхніх фінансових ресурсів. Недостатнє фінансування може призвести до низької якості надання послуг, затримок у реалізації місцевих проєктів та зростання соціальної напруги.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

В останні роки науковці активно досліджують різні аспекти фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації в Україні. Наприклад, А. Аффлек та Т. Куценко

звертають увагу на проблеми ефективного використання бюджетних коштів та механізми їх розподілу, що сприяють підвищенню фінансової автономії місцевих громад, такі науковці як

Б. Биков і Я. Сіренко аналізують вплив децентралізаційних реформ на економічний розвиток регіонів, наголошуючи на необхідності вдосконалення фінансового моніторингу та управління місцевими бюджетами. Досліджують питання ефективного використання ресурсів та оптимізації податкової політики для забезпечення стабільності фінансування місцевих органів влади вчені І. Любчак та Л. Лисяк. Вчені А. Кушнір та М. Міллер акцентують на ролі міжнародної підтримки та залученні інвестицій для розвитку місцевих інфраструктурних проектів, що є критично важливими в умовах децентралізації. Л. Маршук і І. Сторонянська вивчають досвід інших країн у сфері децентралізації, зокрема, механізми фіскального вирівнювання та стимулювання регіонального розвитку, що можуть бути корисними для України.

Вплив реформ на соціально-економічний стан громад та ефективність використання субвенцій досліджують Т.Ф. Куценко та Л.М. Ємельяненко, наголошуючи на необхідності прозорого та підзвітного управління фінансами, а М.Д. Ламський акцентує увагу на розробці нових фінансових інструментів та підходів для забезпечення сталого розвитку місцевих громад, що включає впровадження сучасних технологій управління фінансами та бюджетування.

Ці дослідження створюють наукову базу для подальшого вдосконалення фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування в Україні, сприяючи більш ефективному використанню бюджетних ресурсів та підтримці сталого розвитку регіонів, проте на нашу думку необхідно розробити більше практичних рекомендацій для вдосконалення фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Провести аналіз сучасного стану фінансового забезпечення місцевих органів влади в Україні. Виявити основні проблеми та виклики, що стоять перед місцевими бюджетами в умовах децентралізації. Дослідити зарубіжний досвід фінансового забезпечення місцевого самоврядування і можливість його адаптації в Україні. Розробити практичні рекомендації щодо покращення фінансового забезпечення місцевих органів влади в Україні.

Це дослідження дозволить окреслити напрямки для подальшого розвитку фінансової системи місцевого самоврядування в Україні та сприятиме успішній реалізації децентралізаційних реформ.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Розробити науково обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації в Україні, що сприятиме підвищенню ефективності їхньої діяльності та розвитку місцевих громад.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Аналіз сучасного стану фінансового забезпечення місцевих органів влади в Україні показав, що фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування в Україні зазнало значних змін у контексті децентралізаційної реформи, яка розпочалася у 2014 році. Ця реформа спрямована на передачу повноважень та ресурсів від центральної влади до місцевих громад для підвищення їхньої автономії та ефективності управління.

Україна розпочала шлях до децентралізації ще з моменту здобуття незалежності, але активна фаза реформування почалася лише у другій половині 2010-х років. Децентралізація стала одним із пріоритетних напрямів реформ, спрямованих на підвищення ефективності державного управління, покращення якості надання послуг та зміцнення місцевого самоврядування. Можна виділити декілька етапів мисистематизували їх в табл 2.

Незважаючи на успіхи, децентралізаційна реформа стикається з низкою викликів, таких як необхідність подальшого вдосконалення законодавчої бази, забезпечення ефективного фінансування громад та їхньої адміністративної спроможності.

Децентралізаційна реформа в Україні демонструє суттєві зміни в структурі управління країною, спрямовані на покращення якості послуг для громадян та підвищення ефективності місцевих органів влади. Місцеві бюджети в Україні формуються з різних джерел доходів, серед яких ключовими є податкові та неподаткові надходження, а також міжбюджетні трансферти. Основними податковими надходженнями є податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), місцеві податки та збори (податок на нерухомість, єдиний податок для малого бізнесу тощо), та акцизний податок. Важливу роль у структурі доходів відіграють міжбюджетні трансферти, які включають дотації вирівнювання, субвенції на виконання державних програм та інші цільові кошти. Незважаючи на зростання власних доходів місцевих бюджетів, залежність від державних трансфертів залишається високою.

Іншою частиною є видатки місцевих бюджетів. Видатки місцевих бюджетів спрямовані на забезпечення функціонування соціальної сфери (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист), житлово-

комунального господарства, інфраструктури та інших сфер місцевого значення. Важливим аспектом є необхідність ефективного планування та використання бюджетних коштів для забезпечення високої якості надання послуг населенню.

Таблиця 2

Огляд децентралізаційних реформ в Україні

Етап	Період	Основні події та заходи
Ранні спроби децентралізації	1990-ті - початок 2000-х років	- 1996 рік: Прийняття Конституції України, яка закріпила основи місцевого самоврядування. - 1997 рік: Прийняття Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні".
Активізація реформ	2014-2015 роки	- 2014 рік: Прийняття Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. - 2015 рік: Прийняття Закону "Про добровільне об'єднання територіальних громад".
Основні етапи реформи	2016-2020 роки	- Фінансова децентралізація: Зміни до Бюджетного кодексу України для збільшення фінансової самостійності місцевих бюджетів. - Розширення повноважень громад: Надання органам місцевого самоврядування більше повноважень у сфері управління землею та комунальною власністю. - Законодавчі зміни: Прийняття законів для зміцнення правової бази децентралізації.
Завершення першого етапу	2021-2023 роки	- Адміністративно-територіальна реформа: Затвердження нового адміністративно-територіального устрою, включаючи укрупнення районів. - Виклики та подальші кроки: Вдосконалення законодавчої бази, забезпечення ефективного фінансування та адміністративної спроможності громад.

Систематизовано автором на основі джерела [11]

В зв'язку з недосконалою системою виникає ряд проблем і викликів проблем та викликів:

1. Нерівномірність розподілу доходів - існує значна нерівномірність у розподілі доходів між різними регіонами України, що створює фінансові дисбаланси та ускладнює забезпечення рівних можливостей для всіх громад.

2. Залежність від трансфертів - значна частина місцевих бюджетів формується за рахунок державних трансфертів, що знижує фінансову автономію місцевих органів влади та створює ризики фінансової нестабільності.

3. Низька ефективність використання коштів - проблеми з плануванням, контролем та використанням бюджетних коштів призводять до низької ефективності витрат та зниження якості надання послуг.

4. Недосконалість законодавчої бази - існує потреба в удосконаленні законодавства, що регулює фінансову діяльність місцевих органів влади, для забезпечення більшої прозорості та підзвітності.

Аналіз сучасного стану фінансового забезпечення місцевих органів влади в Україні показує, що, незважаючи на значні досягнення в контексті децентралізації, існує ряд проблем, які потребують вирішення. Зокрема, необхідно забезпечити більш рівномірний розподіл доходів, знизити залежність від державних трансфертів, підвищити ефективність використання коштів та вдосконалити законодавчу базу. Вирішення цих питань сприятиме зміцненню фінансової автономії місцевих громад та підвищенню якості надання послуг населенню.

Фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування в Україні є важливою складовою економічної політики країни, особливо в умовах децентралізаційної реформи. Розглянемо основні теоретичні підходи до фінансового забезпечення місцевих органів влади в Табл. 2.

Концептуальні підходи до фінансового забезпечення місцевих органів влади (далі місцеві бюджети) в Україні базуються на принципах фіскального федералізму, субсидіарності, теорії суспільного вибору та публічних фінансів. Ці підходи спрямовані на забезпечення фінансової автономії, ефективності управління та підвищення якості надання послуг населенню. Розуміння та впровадження цих теоретичних концепцій є ключовим для успішного розвитку місцевого самоврядування в умовах децентралізації.

Місцеві бюджети відіграють важливу роль у загальнодержавній фінансовій системі, забезпечуючи ефективне управління фінансовими ресурсами на рівні місцевого самоврядування. Вони є інструментом для реалізації місцевих політик, надання громадських послуг та стимулювання економічного розвитку регіонів.

По-перше - місцеві бюджети забезпечують фінансову автономію місцевих органів влади, дозволяючи їм самостійно розпоряджатися доходами і видатками. Це підвищує відповідальність за прийняття рішень та ефективність використання ресурсів[8].

Забезпечення стабільних доходів через місцеві податки, збори та власні доходи сприяє незалежності від центрального бюджету.

Також місцеві бюджети дозволяють ефективно розподіляти видатки на пріоритетні для громади напрями, такі як освіта, охорона здоров'я, інфраструктура та соціальний захист.

Місцеві бюджети є основним джерелом фінансування громадських послуг, що надаються місцевими органами влади сюди входить:

- Освіта - фінансування шкіл, дитячих садків, позашкільної освіти.
- Охорона здоров'я - підтримка місцевих лікарень, поліклінік та інших медичних установ.
- Соціальні послуги - Забезпечення допомоги соціально незахищеним верствам населення.

Таблиця 2

Концептуальні підходи до фінансового забезпечення місцевих органів влади в Україні

Концептуальний підхід	Опис	Основні елементи
Фіскальний федералізм	Фіскальний федералізм – це теорія, яка вивчає розподіл фінансових ресурсів між різними рівнями уряду. Відповідно до цієї теорії, для ефективного функціонування місцевого самоврядування необхідно забезпечити чіткий розподіл доходів і видатків між центральними і місцевими органами влади.	<ul style="list-style-type: none"> - Децентралізація доходів: Надання місцевим органам влади права збирати певні податки і збори, що сприяє їхній фінансовій незалежності. - Дотації та субвенції: Перерозподіл частини державних доходів у вигляді трансфертів для забезпечення вирівнювання фінансових можливостей різних регіонів. - Фіскальна відповідальність: Забезпечення прозорості та підзвітності місцевих органів влади у використанні бюджетних коштів.
Принцип субсидіарності	Принцип субсидіарності передбачає, що прийняття рішень має здійснюватися на найнижчому можливому рівні влади, який здатен ефективно вирішувати конкретні завдання.	<ul style="list-style-type: none"> - Оптимальне використання ресурсів: Місцеві органи влади краще розуміють потреби своїх громад і можуть ефективніше розподіляти ресурси. - Залучення громадян до управління: Підвищення рівня громадської участі в процесі прийняття рішень на місцевому рівні.
Теорія суспільного вибору	Теорія суспільного вибору розглядає процес прийняття колективних рішень у демократичних суспільствах. Вона аналізує, як різні інтереси громадян і груп впливають на формування політики і розподіл ресурсів.	<ul style="list-style-type: none"> - Вибір громадян: Пряме або опосередковане голосування громадян за певні політичні рішення або представників, які приймають ці рішення. - Конкуренція між місцевими урядами: Змагання між місцевими органами влади за ресурси і громадян, що стимулює підвищення ефективності управління.
Теорія публічних фінансів	Теорія публічних фінансів вивчає управління державними фінансами, включаючи збір доходів і здійснення видатків.	<ul style="list-style-type: none"> - Ефективність і справедливість оподаткування: Розробка податкових систем, які забезпечують достатні доходи для місцевих бюджетів при мінімальних витратах для платників податків.

Систематизовано автором на основі джерела [7]

Важливу роль місцеві бюджети відіграють і у стимулюванні економічного розвитку регіонів[9]. Вони можуть використовуватися для як для інфраструктурних проєктів, як то будівництво та ремонт доріг, мостів, комунальних підприємств так і на підтримку підприємств в вигляді надання грантів та субсидій місцевим підприємствам, створення сприятливих умов для бізнесу.

Завдяки місцевим бюджетам стає можливим інвестування в інфраструктуру та створення інвестиційних проєктів для залучення внутрішніх та зовнішніх інвесторів.

Місцеві бюджети сприяють забезпеченню соціально-економічної стабільності регіонів, вирівнюючи диспропорції в розвитку та забезпечуючи рівний доступ до послуг[10]. Рівномірний розподіл ресурсів між різними частинами регіону для уникнення соціальних конфліктів та диспропорцій а також можливість фінансування програм соціального захисту, підтримка малозабезпечених верств населення.

Місцеві бюджети є ключовим елементом фінансової системи, забезпечуючи фінансову автономію місцевих органів влади, ефективно надання громадських послуг, стимулювання економічного розвитку та забезпечення соціально-економічної стабільності. Вони є основою для розвитку та зміцнення місцевого самоврядування, сприяючи загальному економічному зростанню та добробуту населення.

Фінансове забезпечення місцевих органів влади є критичним елементом для забезпечення їх функціонування, надання громадських послуг та реалізації місцевих проєктів. Огляд структури та джерел доходів місцевих бюджетів, а також аналіз видатків, дозволяє зрозуміти сучасний стан фінансів місцевих органів в Україні.

Місцеві бюджети в Україні формуються з різноманітних джерел, які можна розділити на власні доходи, закріплені доходи та трансферти від центрального бюджету табл 3.

Як видно з таблиці місцеві бюджети мають різноманітні джерела нахходжень.

Фінансове забезпечення місцевих органів влади в Україні стикається з численними проблемами, які значно обмежують їхню здатність ефективно виконувати свої функції та задовольняти потреби громадян. Недостатність фінансових ресурсів залишається головною перешкодою: багато місцевих органів не мають достатньо коштів для покриття всіх необхідних витрат, що призводить до недофінансування важливих соціальних та інфраструктурних проєктів. Додатково, нерівномірний розподіл коштів між різними регіонами та громадами спричиняє значні розбіжності у рівні розвитку інфраструктури та якості послуг, що надаються місцевими органами влади. Залежність від державних субвенцій обмежує фінансову автономію місцевих бюджетів, знижуючи їхню здатність до самостійного планування та реалізації місцевих програм. Неефективне управління бюджетними коштами, що часто спостерігається на місцевому рівні, призводить до

нерационального використання ресурсів та браку прозорості у фінансових операціях. Відсутність належного контролю та прозорості сприяє виникненню корупційних схем та зловживань. Крім того, місцеві органи влади часто не мають достатніх повноважень та інструментів для залучення додаткових фінансових ресурсів, таких як кредити, гранти або інвестиції. Це обмежує їхню здатність стимулювати розвиток місцевої економіки та підприємництва, адже без належної фінансової підтримки з боку держави і можливостей для самофінансування, місцеві органи влади не можуть повноцінно сприяти економічному розвитку своїх громад. Подолання цих проблем потребує системного підходу, включаючи перегляд законодавчої бази, вдосконалення механізмів розподілу фінансових ресурсів, підвищення прозорості та контролю за використанням бюджетних коштів, а також розвиток фінансової грамотності та компетенцій у управлінні на місцевому рівні.

Таблиця 3

Джерела доходів місцевих бюджетів

Джерело доходів	Опис
1. Власні доходи	Доходи, які формуються безпосередньо на території місцевої громади.
- Місцеві податки та збори	Податки на майно, єдиний податок, туристичний збір тощо.
- Доходи від майна та підприємств	Оренда плата за користування комунальним майном, прибутки комунальних підприємств.
- Адміністративні збори та платежі	Плата за надання адміністративних послуг, ліцензії та дозволи.
2. Закріплені доходи	Доходи, закріплені за місцевими бюджетами на законодавчому рівні.
- Частка загальнодержавних податків	Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), акцизний податок тощо.
3. Трансферти від центрального бюджету	Фінансові ресурси, які передаються місцевим бюджетам з державного бюджету
- Дотації вирівнювання	Спрямовані на вирівнювання фінансових можливостей різних територій.
- Субвенції	Цільові кошти на реалізацію певних проєктів або програм (наприклад, освіта, медицина, соціальний захист).

Укладено та систематизовано автором на основі джерела [8]

Для оцінки ефективності фінансового забезпечення місцевого самоврядування необхідно використовувати чітко визначені критерії та показники, які дозволяють виміряти фінансову спроможність і продуктивність місцевих органів влади. До основних критеріїв та показників відносяться:

1. Фінансова незалежність: Відсоток власних доходів у структурі загальних доходів місцевого бюджету. Висока частка власних доходів свідчить про більшу фінансову незалежність від державних трансфертів.

2. Ефективність витрат: Співвідношення між фактичними витратами і результатами діяльності місцевих органів влади. Це може включати ефективність використання коштів на надання послуг населенню, утримання інфраструктури та реалізацію проєктів.

3. Ступінь дотаційності: Частка трансфертів з державного бюджету в загальній структурі доходів місцевого бюджету. Менша залежність від державних дотацій вказує на більшу фінансову стабільність та самодостатність.

4. Фінансова прозорість та підзвітність: Наявність і доступність інформації про бюджетні надходження та видатки, а також регулярне звітування перед громадськістю [4].

Для оцінки ефективності фінансового забезпечення місцевого самоврядування важливо розглянути конкретні приклади регіонів України. Наприклад, Київська область показує високий рівень фінансової незалежності завдяки значній частці власних доходів, які формуються за рахунок місцевих податків та зборів. Водночас, Закарпатська область значною мірою залежить від державних трансфертів, що свідчить про потребу у вирівнюванні фінансових можливостей між регіонами.

Інший приклад - Львівська область, яка демонструє високу ефективність витрат за рахунок оптимізації управлінських процесів і впровадження сучасних технологій у місцеве управління. Це дозволяє регіону ефективніше використовувати наявні ресурси і забезпечувати високий рівень послуг для населення. На відміну від неї, Чернігівська область стикається з проблемами недостатнього фінансування, що ускладнює реалізацію багатьох соціально важливих проєктів.

Порівняння ефективності фінансового забезпечення різних регіонів України виявляє суттєві відмінності у фінансовій спроможності та ефективності управління бюджетними коштами. Регіони з високою часткою власних доходів і низькою залежністю від державних трансфертів демонструють вищий рівень фінансової самодостатності і стабільності. Водночас, регіони, які значною мірою залежать від державних дотацій, потребують додаткової підтримки для підвищення своєї фінансової спроможності.

Для покращення ефективності фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні необхідно продовжувати впровадження децентралізаційних реформ, спрямованих на збільшення фінансової автономії регіонів, оптимізацію витрат та забезпечення прозорості бюджетного процесу. Це сприятиме підвищенню якості надання послуг населенню та зміцненню місцевої економіки.

Для вдосконалення фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації необхідне запровадження нових джерел доходів для місцевих бюджетів і є важливим кроком для підвищення фінансової самостійності місцевих органів влади. Пропонуємо в якості нових джерел надходжень розглянути наступні варіанти:

1. Використати податок на нерухоме майно шляхом розширення бази оподаткування та збільшення ставок для комерційної нерухомості.

2. Екологічні збори, а саме, введення зборів за користування природними ресурсами та забруднення навколишнього середовища.

3. Туристичний збір - збільшення ставок туристичного збору, що особливо актуально для регіонів з розвинутим туристичним потенціалом.

4. Місцеві збори за паркування можуть принести в бюджет додаткові кошти, можна ввести нові збори за паркування у містах та зонах високої комерційної активності.

5. Випуск муніципальних облігацій для фінансування великих інфраструктурних проєктів, так звані цільові облігації.

Оптимізація видатків місцевих бюджетів є необхідною для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Регулярні аудити місцевих бюджетів для виявлення неефективних видатків і корупційних ризиків звужають коло можливостей для нецільового використання коштів місцевого бюджету. Впровадження програмно-цільового методу планування і виконання бюджету, що дозволяє чітко визначати цілі і результати видатків.

Необхідною також є автоматизація бухгалтерського обліку та фінансового контролю для зменшення витрат та підвищення прозорості.

Співпраця з приватним сектором дозволить розширити партнерство з приватним сектором для спільного фінансування інфраструктурних проєктів через механізми державно-приватного партнерства (ДПП).

Скорочення адміністративних витрат шляхом оптимізації структури органів місцевого самоврядування дозволить заощадити кошти місцевого бюджету.

На нашу думку для покращення фінансового забезпечення місцевих органів влади необхідно також вдосконалити законодавчу базу. А саме внести зміни до Бюджетного кодексу якими встановити чіткі норми щодо розподілу фінансових ресурсів між рівнями влади.

Також необхідне надання більших повноважень місцевим органам влади у встановленні ставок місцевих податків та зборів.

Реформування системи міжбюджетних трансфертів для забезпечення справедливого і прозорого перерозподілу коштів.

Оскільки є потреба в залученні приватних коштів, то необхідне прийняття низки законів, що стимулюють розвиток державно-приватного партнерства у фінансуванні місцевих проєктів.

Одним з найпомітніших причин недоотримання місцевими бюджетами коштів є корупційна складова, держава зобов'язана посилити антикорупційні норми для запобігання нецільовому використанню бюджетних коштів.

Підвищення фінансової грамотності представників місцевих органів влади є ще одним фактором на який варто звернути увагу, оскільки для ефективного управління фінансовими ресурсами потрібні кваліфіковані кадри.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

На основі проведеного дослідження можна зробити кілька ключових висновків. По-перше, фінансове забезпечення місцевих органів влади в Україні потребує значного вдосконалення. Виявлені диспропорції у фінансовому стані між різними місцевими органами влади свідчать про необхідність системних змін у механізмах розподілу та використання бюджетних ресурсів. По-друге, важливим аспектом є покращення контролю за використанням бюджетних коштів, що дозволить знизити корупційні ризики та підвищити ефективність фінансового управління. По-третє, існує гостра потреба у розвитку механізмів підтримки для тих місцевих органів влади, які знаходяться у складних фінансових умовах, щоб забезпечити їм стабільне функціонування та розвиток.

Для подальшого розвитку сфери фінансового забезпечення місцевих органів влади рекомендуємо звернути увагу на дослідження міжнародного досвіду у сфері фінансового регулювання місцевих органів. Це дозволить ідентифікувати передові практики, які можуть бути адаптовані та впроваджені в українську систему. Аналіз впливу політичних процесів на фінансову стабільність місцевих органів влади також є важливим напрямом для майбутніх досліджень. Впровадження цих рекомендацій сприятиме підвищенню фінансової стійкості та ефективності місцевого самоврядування в Україні.

Література

1. Закон України Про місцеве самоврядування в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Буковинський вісник державної служби та місцевого самоврядування, Децентралізація: коротко про головне, за матеріалами USAID/Україна та Асоціації міст України, 2016. URL: <http://buk-visnyk.cv.ua/misceve-samovryaduvannya/733/>
3. Місцеві фінанси. Навчальний посібник, Павлоград, 2008. URL: <https://www.bestreferat.ru/referat-376230.html>
4. Савчук, Д. М. Характеристика ресурсного потенціалу громади та оцінка ефективності його використання [Текст] / Дмитро Михайлович Савчук // Український журнал прикладної економіки. – 2018. – Том 3. – № 1. – С. 83-94. – ISSN 2415-8453. URL: <http://ujae.wunu.edu.ua/index.php/ujae/article/view/219>
5. Куценко Т.Ф., Смельяненко Л.М. Реформа бюджетної децентралізації в Україні: соціальна функція // «Економіка та держава». - 2016. - № 7. - с.29 -34. URL: http://www.google.com.ua/url?url=http://www.economy.in.ua/pdf/7_2016/6.pdf&rct=j&q=&esrc=s&sa=U&ved=0ahUKEwjR2q6mpufTAhUGiywKHVqUDTgQFggTMAA&usg=AFQjCNG_-CZwKa6_nk-c-UkY2OrYkz22LQ
6. Пальчук В. Місцеві бюджети в умовах фінансової децентралізації. URL: http://www.nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2781:vp1_iv-detsentralizatsiji-na-posilennya-platospromozhnosti-mistsevikhbyudzhativ&catid=8&Itemid=350
7. Ю.П.Козаченко Концептуальні підходи до вдосконалення механізму фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні. Держава та регіони. Серія: Державне управління, 2015 №2(50) http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2015/10.pdf
8. Місцеві фінанси: підручник / В.В. Федосов, С.І. Юрій, В.М. Опарін, Л.Л. Лисяк. — К.: КНЕУ, 2008. — 544 с.
9. Державні фінанси України: підручник / О. П. Кириленко, О. М. Ворона. — К.: Знання, 2012. — 534 с.
10. Бюджетна система України: навч. посібник / за ред. І.І. Д'яконової. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 584 с.
11. Реформа місцевого самоврядування та децентралізація влади – Реанімаційний Пакет Реформ Електронний ресурс <https://web.archive.org/web/20210413043637/https://rpr.org.ua/groups-rpr/04detsentralizatsiya/>
12. Куценко Т. Ф., Вербицька А. О. Моделювання та оцінювання бюджетної спроможності об'єднаних територіальних громад в Україні: оглядовий аналіз. Ефективна економіка. 2020. № 8. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8114> (дата звернення: 20.06.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.8.71
13. Куценко Т.Ф., Смельяненко Л.М. Реформа бюджетної децентралізації в Україні: соціальна функція // «Економіка та держава». - 2016. - № 7. - с.29 -34. URL: http://www.google.com.ua/url?url=http://www.economy.in.ua/pdf/7_2016/6.pdf&rct=j&q=&esrc=s&sa=U&ved=0ahUKEwjR2q6mpufTAhUGiywKHVqUDTgQFggTMAA&usg=AFQjCNG_-CZwKa6_nk-c-UkY2OrYkz22LQ

References

1. Law of Ukraine On Local Self-Government in Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Bukovyna Bulletin of Civil Service and Local Self-Government, Decentralisation: Briefly About the Main Points, based on the materials of USAID/Ukraine and the Association of Ukrainian Cities, 2016. URL: <http://buk-visnyk.cv.ua/misceve-samovryaduvannya/733/>.
3. Local Finance. Study guide, Pavlohrad, 2008. URL: <https://www.bestreferat.ru/referat-376230.html>
4. Savchuk, D.M. Characteristics of the resource potential of the community and assessment of the effectiveness of its use [Text] / Dmytro Mykhailovych Savchuk // Ukrainian Journal of Applied Economics. - 2018. - Vol. 3. - No. 1. - P. 83-94. - ISSN 2415-8453. URL: <http://ujae.wunu.edu.ua/index.php/ujae/article/view/219>.
5. Kutsenko T.F., Emelianenko L.M. Reform of budget decentralisation in Ukraine: social function // Economy and State. - 2016. - № 7. - с.29 -34. URL: http://www.google.com.ua/url?url=http://www.economy.in.ua/pdf/7_2016/6.pdf&rct=j&q=&esrc=s&sa=U&ved=0ahUKEwjR2q6mpufTAhUGiywKHVqUDTgQFggTMAA&usg=AFQjCNG_-CZwKa6_nk-c-UkY2OrYkz22LQ
6. Local budgets in the context of financial decentralisation. URL: http://www.nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2781:vp1_iv-detsentralizatsiji-na-posilennya-platospromozhnosti-mistsevikhbyudzhativ&catid=8&Itemid=350
7. Kozachenko Y.P. Conceptual approaches to improving the mechanism of financial support for local self-government in Ukraine. State and regions. Series: Public administration.
8. Mistsevi finansy: pidruchnyk / V.V. Fedosov, S.I. Yurii, V.M. Oparin, L.L. Lysiak. — K.: KNEU, 2008. — 544 s.
9. Derzhavni finansy Ukrainy: pidruchnyk / O. P. Kyrylenko, O. M. Vorona. — K.: Znannia, 2012. — 534 s.
10. Biudzhetna sistema Ukrainy: navch. posibnyk / za red. I.I. Diakonovoi. — K.: Tsentri uchbovoi literatury, 2011. — 584 s.
11. Reforma mistsevoho samovriaduvannya ta detsentralizatsiia vlady – Reanimatsiynyi Paket Reform Elektronnyi resers <https://web.archive.org/web/20210413043637/https://rpr.org.ua/groups-rpr/04detsentralizatsiya/>
12. Kutsenko T. F., Verbytska A. O. Modeliuvannya ta otsiniuvannya biudzhetnoi sprovmozhnosti obiednanykh terytorialnykh hromad v Ukraini: ohliadovyi analiz. Efektyvna ekonomika. 2020. № 8. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8114> (data zvernennia: 20.06.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.8.71
13. Kutsenko T.F., Yemelianenko L.M. Reforma biudzhetnoi detsentralizatsii v Ukraini: sotsialna funktsiia // «Ekonomika ta derzhava». - 2016. - № 7. - s.29 -34. URL: http://www.google.com.ua/url?url=http://www.economy.in.ua/pdf/7_2016/6.pdf&rct=j&q=&esrc=s&sa=U&ved=0ahUKEwjR2q6mpufTAhUGiywKHVqUDTgQFggTMAA&usg=AFQjCNG_-CZwKa6_nk-c-UkY2OrYkz22LQ